

Kort afhandling om

VOR HERRE OG

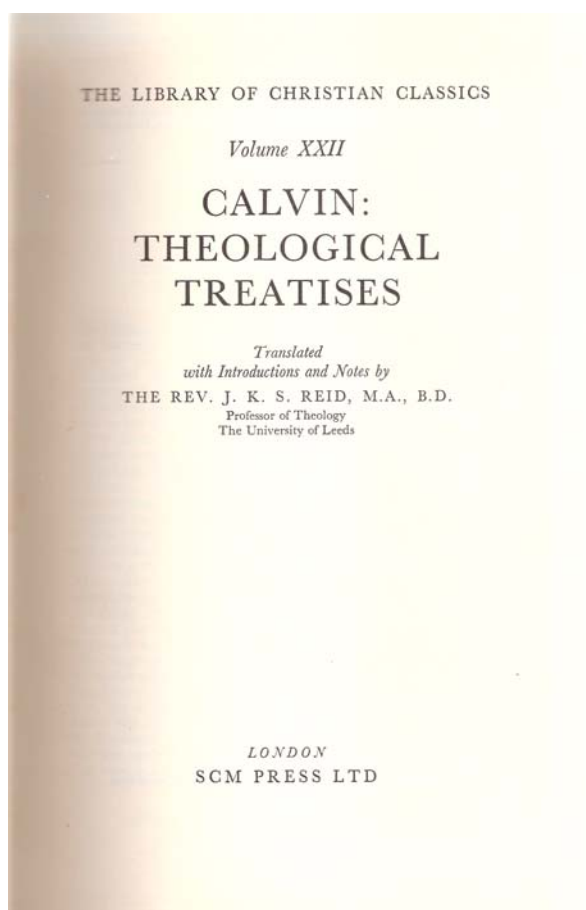
FRELSE

JESU KRISTI

HELLIGE NADVER

af

Jean Calvin

På dansk ved Flemming Boysen

Kort afhandling om Vor Herre og Frelser Jesu Kristi Hellige Nadver

Af Jean Calvin

Afhandlingen blev skrevet i 1540 og ser ud til, efter nogen vanskeligheder med at finde en bogtrykker, at være blevet publiceret året efter i Genève.

Calvins lære er her udlagt med yderst klarhed, og hovedtemaet er gentaget i andre langt mere omfattende værker, men ikke med samme lysende skarpsindighed. Han forsikrer os om Kristi sande og reelle nærværelse i nadverens bestanddele, brødet og vinen, fuldt og helt åndeligt nærværende. Men ikke legemligt nærværende, der er selve kernen i reformatorerens protest mod pavetilhængernes forvrængning af den hellige nadvers indstiftelse, hensigt og funktion.

Men for at frigøre os fra alle vanskeligheder er det nødvendigt at bemærke den rækkefølge, som jeg har tænkt mig at følge. For det første skal vi klarlægge, til hvilket formål og af hvilken grund Herren indstiftede dette hellige sakramente for os. Derefter, hvad der er dets retmæssige brug. For det tredje skal vi i detaljer belyse de vildfarelser og den overtro, hvormed den er blevet kontamineret, hvorved det også vil vise sig, hvorfor Guds tjenere må tage afstand fra og skille sig ud fra papisterne. Og til sidst skal vi nævne, hvad der er kilden til disputten, der har været så skærende og bitter selv blandt dem, som i vor tid har bragt evangeliet tilbage i lyset og har engageret sig i kirkens sande lære.

Grunden til Indstiftelsen af den Hellige Nadver.

Som der står i den første artikel: Siden det behagede vor Gud i sin kærlighed at modtage os ved dåben i sin menighed, som er hans hus, og som han vil bevare og lede, og siden han har modtaget os, ikke blot som tjenere, men som sine egne børn, sørger han også, som en kærlig Fader, for alle nødvendige behov i vore liv. Hvad gælder den kropslige næring, som både gode og onde har del i, er den ikke noget særpræget, kun for Guds familie. Det er sandt nok, at vi får del i den som bevis på hans faderlige omsorg for os, og han velsigner os med timelige goder. Men eftersom det liv, han har genfødt os til, er åndeligt, således må også den føde, der skal bevare og befæste os i det, være åndelig. For vi må forstå, at han ikke kun har kaldet os til en dag at få del i hans himmelske arv, men ved håbet har han allerede givet os det i eje; ikke alene har han lovet os livet, men han har allerede overført os til det ved at fri os fra døden. Og dette ved at adoptere os som børn, men han har undfanget os igen med udødelig sæd, hvilket er hans Ord, sået i vore hjerter ved Helligånden.

For at bevare os i dette nye liv er det ikke alene for at nære vore legemer med forgængelig næring, men for at nære vore sjæle med en bedre og mere værdifuld kost. Nu vel, hele den Hellige Skrift fortæller os, at det åndelige brød er det samme som Ordet, ved hvilket Vor Herre genfødte os. Men den tillægger ofte, at selve grunden i dette er, at Jesus Kristus, som

alene er vort liv, gives og uddeles imellem os. For vi må ikke forestille os, at der er liv noget andet sted end i Gud, ved Jesus Kristus. Men ligesom Gud har fuldkommet alt liv gennem Kristus Jesus, for at kunne formidle det til os gennem ham, således har han indstiftet sit Ord som midlet, hvormed Jesus Kristus, med alle sine velsignelser, formidles til os. Alligevel er det stadig sandt, at vore sjæle ingen andre græsgange har end Jesus Kristus.

Derfor giver vor Himmelske Fader os, i sin omsorg for at nære os, intet andet, men opfordrer os til at tage til os af vor del, som fra en forfriskning, der er fuldt tilstrækkelig, som vi ikke kan undvære og umuligt kan finde andre steder.

Vi har allerede set, hvordan Jesus Kristus er den eneste fornødenhed, ved hvilken vore sjæle ernæres. Men fordi den gives os ved Guds Ord, som han har sat til at være formidler, kaldes den også brød og vin. Hvad der siges om Ordet, passer også på nadverens sakramente, hvormed Vor Herre leder os til fællesskab med Jesus Kristus. For siden vi er så dåragtige, at vi ikke kan tage imod ham alene med hjertets sande forvisning, når han fremstilles ved enkel lære og prædiken, har Faderen i sin barmhjertighed, uden bebrejdelser over vor usikkerhed, ønsket at fæste et synligt tegn til sit Ord, med hvilket han giver sine løfter substans for at befæste og styrke os og for at fri os fra al tvivl og usikkerhed. Da det er et mysterium så stort og ufatteligt, når vi siger, at vi har fællesskab med Jesu Kristi legeme og blod, og da vi på vor side er så grove og simple, at vi ikke kan forstå selv de mindste ting, der drejer sig om Gud, blev konsekvensen, at han gav os, hvad vi, i forhold til vores fatteevne, kunne rumme. Af den grund indstiftede Vor Herre nadveren for med tegn i vor samvittighed at forsegle de løfter, der i evangeliet drejer sig om, at vort væsen bliver delagtigt i hans legeme og blod; og for at give os en fast overbevisning om, at i dette består vor sande, åndelige føde, så vi med en sådan oprigtighed kan forsikre os om vor frelse. For det andet, med det formål at anspore os til at erkende hans godhed imod os, så vi til fulde kan lovprise ham. For det tredje, for at formane os til hellighed og ustraffelighed ved, at det går op for os, at vi tilhører Jesus Kristus og forener os i broderlig velgørenhed, som det er os befalet. Når vi grundigt har overvejet disse tre grunde, som Vor Herre indførte for os ved indstiftelsen af sin nadver, er vi i stand til både at forstå, hvad der er til gavn for os, og hvad vor forpligtelse er i dens rette brug.

Nadverens Goder.

Vi er nu ved det andet punkt, nemlig at vise, hvordan Herrens nadver er gavnlig for os, forudsat at vi gør brug af den på en profitabel måde. Nu skal vi sætte os ind i dens anvendelighed ved at reflektere over den nød, vi befinder os i, og hvordan den kommer os til hjælp. Det er nødvendigt, at vi indser, i hvor stor vanskelighed vi er i vor samvittigheds nød, når vi betænker, hvem vi er og ransager vort indre. For der er ingen af os, som finder den mindste smule retfærdighed i os selv; tværtimod er vi alle tyngede af synd og uretfærdighed i en sådan grad at vi ikke behøver nogen anden til at anklage os end vor egen samvittighed, ingen anden dommer til at fordømme os. Det er følgen af, at Guds vrede er bluset op imod os, og ingen af os er i stand til at undslippe evig død. Hvis vi ikke er helt sløve og dumme, burde denne forfærdelige tanke være et uafsladeligt helvede, der piner og plager os. For Guds dom over os kan ikke opstå i vore overvejelser, uden at vi indser, at konsekvenser bliver fordømmelse. Vi står altså allerede ved dødens afgrund, med

mindre en kærlig Gud kommer os til undsætning. Desuden, hvad håb om genopståen har vi, når vi betænker vor kødelige forgængelighed, der er bestemt til at gå i forrådnelse? Så, hvad vor sjæl og legeme angår, er vi mere end miserable, hvis vi forbliver i os selv; det kan kun gøre os sørgmodige og forpinte over en sådan misere. For at komme os til undsætning, har vor Himmelske Fader givet os nadveren som et spejlbillede, hvori vi kan grunde over Vor Herre Jesus Kristus, korsfæstet for at sone vore overtrædelser og genopstået for at fri os fra forrådnelse og død, og for at genoprette os til himmelsk udødelighed. Her er så denne ejendommelige trøst, vi får ved nadveren, at den viser os hen til og fører os til Jesu Kristi kors og opstandelse for at forsikre os om, at hvad der end findes af misgerninger i os, vil han ikke afvise os, men i stedet fylde os med lyksalighed over at blive modtaget og tilgivet.

Derfor kan vi sige, at Herren viser os alle sine åndelige nådegaver og delagtiggør os i alle Vor Herre Jesu Kristi velsignelser. Lad os derfor huske, at nadveren er givet os som et spejl, hvori vi kan betragte Jesus Kristus som korsfæstet for at fri os fra fortabelse og genopstået for at forberede os til retfærdighed og evigt liv. Det er sandt, at denne nåde tilbydes os i evangeliet; alligevel har vi i nadveren en mere påtagelig forsikring og en mere fyldestgørende opfyldelse, det er med god grund, at vi kan forvente sådanne frugtbare følger deraf.

Men fordi Jesus Kristus velsignelser ikke tilkommer os, med mindre han først bliver vores, er det nødvendigt, at han først gives os i nadveren, så alt det, vi har nævnet, virkeligt opnås i os. Af den grund plejer jeg at sige, at sakramenternes (dåb og nadver) substanser ER Vor Herres Jesus Kristus, og deres virkning er de gaver og velsignelser, som vi får ved hans hjælp. Så effekten af nadveren er at bekræfte den forsoning med Gud, som vi har fået gennem hans lidelser og død; vore sjæles renselse ved hans blods udgydelse; den retfærdighed, vi har i hans lydighed; kort sagt, håbet om frelse som vi har ved alt det, han har gjort for os. Det er derfor nødvendigt, at substansen forenes med disse nådegaver, ellers ville intet være bindende eller give os fuld forvisning om deres virkning i os. Deraf fremgår det, at vi må konkludere, at vi i nadveren bliver stillet over for to ting: For det første, Jesus Kristus som kilden og substansen til alt godt, og for det andet, frugten og effekten af hans død og lidelse. Dette fremgår også af de ord, som hér udtales. For ved at befale os at spise hans legeme og drikke hans blod tillægger han, at hans legeme blev udgivet for os og hans blod udgydt som straffertgivelser af vore synder. Herved fastslår han, for det første, at vi ikke bør kommunikere med hans legeme og blod, uden at overveje hvad det medfører, men at tage imod frugten af hans død og lidelser for os; og for det andet, at vi kun kan opnå at nyde frugten deraf ved at tage del i hans legeme og blod, som er produktet af det.

Vi nærmer os nu spørgsmålet, der har været så omstridt både i Oldtiden og i vore dage, hvordan disse ord skal forstås, hvormed brødet kaldes Jesu Kristi legeme og vinen hans blod. Dette kan afhændes uden større vanskeligheder, hvis vi omhyggeligt giver agt på det princip, jeg har redegjort for. Det er, at al den gavn, vi burde søge af nadveren, ophæves, med mindre Jesus Kristus er til stede som selve substansen og grundvolden af det alt sammen. Når dette er vedtaget, må vi, uden at tvivle, bekende, at hvis vi benægter den sande kommunikation med Jesus Kristus, som tilbydes os i nadveren, gør vi hans hellige sakramente betydningsløst og til ingen nytte – en blasfemi, afskyelig og uværdig at tage nogen notits af. Hvad mere er, grunden til kommunikation med Jesus Kristus, for at få del og andel i alle de nådegaver som han har beredt os ved sin død, er ikke kun et spørgsmål

om at være delagtige i hans Ånd, det er også nødvendigt at tage del i hans menneskelighed, i hvilken han levede ulasteligt efter alle sin faders, Guds, bud og forskrifter, for at godtgøre vor skyld, selv om, ret betænkt, det ene ikke kan være uden det andet. For når han udgiver sig selv for os, er det, fordi vi skal tilhøre ham helt og holdent. Af den grund, som det er sagt, er hans kød sand føde og hans blod sand drik. Hvis disse ord ikke er sagt forgæves, følger deraf, at for at leve vort liv i Kristus bør vore sjæle næres ved hans legeme og blod, som deres sande føde. Dette vidner vi udtrykkeligt om i nadveren, når vi siger, tag brødet og spis, det er hans legeme, og når vi tager af kalken, det er hans blod. Dette siges udtrykkeligt om legemet og blodet, for at vi skal lære i dem at søge substansen i vort åndelige liv. Nu vel, hvis der ikke desto mindre spørges om, hvorvidt brødet er Kristi legeme og vinen hans blod, bør vi svare, at brødet og vinen er synlige tegn, som, for os, repræsenterer legemet og blodet; men at de tituleres med disse ord, som tilegnes dem, fordi de er det redskab, hvormed Vor Herre Jesus Kristus formidler dem til os. Denne måde at tale og udtrykke sig på er i princippet meget hensigtsmæssig. For selv om det kan være, at det fællesskab, vi har med Kristi legeme, er noget ufatteligt, ikke kun for øjet, men også for vores sunde fornuft, så er det dér gjort synligt for os, i brødets og vinen skikkelse. Vi har et meget rammende eksempel i et lignende tilfælde. Da Vor Herre ønskede at give dåben et ydre, synligt tegn på Helligåndens nærværelse, viste den sig i form af en due. Johannes Døberen siger, i forbindelse med sin beskrivelse, at han så Helligånden sænke sig ned over Jesus. Hvis vi undersøger det nærmere, finder vi, at han kun så duen, for Helligånden er essentielt usynlig for det menneskelige øje. Men alligevel, da han ved, at hans syn ikke er tom snak, men et sikkert tegn på Helligåndens tilstedeværelse, tøver han ikke med at sige, at han så den, fordi den viste sig for ham i forhold til hans fatteevne. Det er det samme med vort fællesskab med Vor Herre Jesu legeme og blod. Det er et åndeligt mysterium, som vi ikke kan se med vore øjne, ej heller fatte med den menneskelige forstand. Det symboliseres af synlige tegn, som vores usikkerhed kræver, men på en sådan måde, at det ikke kun er figurativt, men tilsluttet en virkelig substans. Det er derfor af gode grunde, at brødet kaldes legeme, siden det ikke kun repræsenterer det for os, men også præsenterer sig for os. Som følge deraf skal vi villigt indrømme, at navnet Jesu Kristi legeme bliver overført til brødet, som er sakramentets skikkelse. Men tillægger ligeledes, at Herrens sakramente ikke bør og ikke kan skilles fra deres virkelige substans. For at adskille dem, så de ikke skaber forvirring, er det ikke kun af det gode og rimeligt, men fuldt ud nødvendigt. Men at dele dem op, den ene uden den anden, er absurd. Derfor, når vi ser de synlige tegn, bør vi betænke, hvad de repræsenterer, og af hvem de er os givet.

Brødet er givet os for at symbolisere Jesu Kristi legeme med befaling om at spise det; og det gives os af Gud, som er uforanderlig og sandru. Og når Gud ikke lyver, følger deraf, at han udfører alt, hvad det tilkendegiver. Vi må nødvendigvis virkelig modtage Jesu Kristi legeme og blod i nadveren, siden Herren repræsenterer sig for os i begge. For hvilken mening ville der ellers være i, at vi spiser brødet og drikker vinen som tegn på, at hans kød er vor føde og hans blod vor drikke, hvis han kun gav os brød og vin og lod den åndelige realitet udeblive? Ville det ikke være på et falskt grundlag, han havde indstiftet dette mysterium? Vi må så bekende, at nadveren repræsenterer det, Gud siger, den gør, at sakramentets egentlige substans forenes med dets ydre, synlige tegn; og således som brødet gives os i hænde, således kommunikerer Kristus med os, så vi i nadveren får del i ham og delagtiggøres i hans velsignelser. For siden vi bliver ét med ham, får vi del i alle Guds rige nådegaver, som rækkes ud til os. På den måde får vi grangiveligt en hjælpende, udstrakt hånd, som styrker den tro, vi burde have på ham.

En anden fordel, som nadveren yder os, er, at den ansporer og tilskynder os til des mere at erkende de velsignelser, som vi har modtaget og stadig modtager af Vor Herre Jesus Kristus, så vi gengælder med den taksigelse og lovprisning, der tilkommer ham. For af os selv er vi så uagtsomme, at det er usædvanligt for os at grunde over Guds godhed, indtil han vækker os af vor uagtsomhed og tilskynder os at vise, hvad der burde være en selvfølgelig og naturlig respons. Det gør vi jo, når vi viser glæde eller taknemmelighed over en velbetænkt opmærksomhed eller gave fra vore nære venner eller familie, og da som regel uden opfordring. Hvor meget mere så ikke fra ham, som har givet sit liv for os.

Dette tilkendegiver han ved at befale os at forkynde hans død, indtil han kommer. Hvis der er noget, der er nødvendigt for vor frelse, så er det ikke at negligere eller undervurdere de gaver, Gud har beredt os, men at tage vare på dem og fortælle om dem til andre til gensidig opbyggelse. Derved vil vi se en anden, fremragende fordel ved nadveren, at det vender os fra utaknemmelighed og ikke tillader os at glemme, hvad Herren har gjort for os, men snarere får os til at takke og lovprise ham ved offentligt at vedkendes ham, thi den som skammer sig ved ham, over for mennesker, den vil Menneskesønnen skamme sig over, når han kommer i sin Faders herlighed med de hellige engle.

Det tredje gode består i, at vi får en overvældende trang til hellig livsførelse og frem for alt at vise medmenneskelighed og broderlig kærlighed over for vor næste. For siden vi er blevet gjort til Jesu Kristi medlemmer, forenede med ham som menighedens hoved, er dette en god grund til, at vi lader os forvandle gennem fornyelse af vort sind, at samme sindelag må være i os, som var i Kristus Jesus.

For at forstå dette gode ordentligt, må vi formode, at Herren ikke kun advarer, tilskynder og opflammer os i vore hjerter ved ydre tegn. For hovedsagen er, at han har omsorg for vort indre ved at give os Helligånden, for at det, han befaler, bliver virksomt, således som det var hans hensigt, som det redskab hvormed han virker i os, når vi således ser, at Helligånden er forenet med de to sakramenter, dåb og nadver, når de modtages på rette måde, således som Peter vidnede for ypperstepræsterne: "Og Vidner om disse Ting er vi og Helligånden, som Gud giver dem, der adlyder ham." Vi har grund til at håbe, at de vil hjælpe os til at vokse i tro og hellig livsførelse, særlig i kærlighed til vor næste.